

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центр заочної форми навчання

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
проф. Герасименко В. Г.

_____ (підпис)

«___» _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

зі спеціальності 242 «Туризм»

на тему: **«Шляхи підвищення ефективності функціонування
туристичного підприємства»**

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Бурдовіцина Діна Віталіївна _____
(підпис)

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Галасюк Світлана Сергіївна _____
(підпис)

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу Бурдовіциної Діни Віталіївни
на тему «Шляхи підвищення ефективності функціонування туристичного
підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Об'єктом дослідження є процес функціонування туристичних підприємств.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних і практичних аспектів підвищення ефективності функціонування туристичних підприємств на прикладі туроператора «Албен-тур».

Метою роботи є розроблення практичних рекомендацій організаційно-економічного характеру, спрямованих на підвищення ефективності функціонування туроператора «Албен-тур».

Ключові слова: туристичне підприємство, туроператор, ефективність функціонування, показники економічної ефективності діяльності.

ANNOTATION

on qualification work of Burdovitsyna Dina Vitaliyvna

on the topic «Directions of increase in efficiency of functioning of the tourist enterprise»

Qualification work on obtaining educational and qualification level of the specialist

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Qualification work consists of the introduction, three sections, conclusions and the list of the used sources.

An object of a research is process of functioning of the tourist enterprises.

A subject of research of qualification work is the set of theoretical and practical aspects of increase in efficiency of functioning of the tourist enterprises on the example of tour operator «Alben-tur».

The purpose of work is development of the practical recommendations of organizational and economic character submitted on increase in efficiency of functioning of tour operator «Alben-tur».

Key words: tourist enterprise, tour operator, efficiency of functioning, indicators of economic efficiency of activity.

З М І С Т

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1.	Теоретичні аспекти забезпечення ефективності функціонування туристичних підприємств	
1.1.	Організаційно-правові засади провадження підприємницької діяльності у сфері туризму України.....	5
1.2.	Основні показники ефективності функціонування туристичних підприємств.....	14
1.3.	Ефективність функціонування туристичних фірм України в умовах сьогодення.....	21
РОЗДІЛ 2.	Дослідження ефективності функціонування туроператора «Албен-тур»	
2.1.	Вивчення специфіки діяльності туроператора «Албен-тур».....	27
2.2.	Аналіз створення та реалізації турпродукта туроператора «Албен-тур».....	35
2.3.	Визначення ефективності фінансово-економічної діяльності туроператора «Албен-тур».....	43
РОЗДІЛ 3.	Основні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності функціонування туроператора «Албен-тур»	
3.1.	Оцінка конкурентної позиції туроператора «Албен-тур» для вивчення можливостей отримання додаткового доходу.....	50
3.2.	Вибір пріоритетних напрямів підвищення ефективності діяльності туроператора «Албен-тур».....	58
3.3.	Економічне обґрунтування впровадження нового тура для підвищення ефективності діяльності туроператора «Албен-тур».....	62
ВИСНОВКИ		74
Список використаних джерел		77

ВСТУП

Актуальність теми. В економічній літературі питання ефективності діяльності туристичних підприємств знайшли досить широке відображення. При розгляді цих питань основна увага традиційно приділялася пошукам шляхів найбільш ефективного управління фірмами, дослідженню основних напрямів їх функціонування в умовах сучасного високо конкурентного ринку. До числа тих проблем, які отримали якнайповніше освітлення в працях економістів, слід віднести: створення системи об'єктивних якісних і кількісних критеріїв оцінки ефективності діяльності; проблему формування найбільш ефективної системи взаємодії фірм з великими господарськими структурами; питання правильного визначення стратегії розвитку фірм, пошуку ними найбільш надійних джерел фінансування тощо. Дослідженню теоретичних і прикладних проблем підвищення ефективності функціонування туристичних підприємств присвячені роботи відомих вітчизняних учених: Р. І. Балашової, Л. П. Дядечко, К. Єсіпової, М. П. Мальської, П. Р. Пуцентейло, Л. В. Транченко, І. М. Школи тощо.

В той же час, досліджень, присвячених аналізу ефективності діяльності саме туроператора як особливого економічного суб'єкта, явно недостатньо, що посилює актуальності теми даної кваліфікаційної роботи.

Метою роботи є розроблення практичних рекомендацій організаційно-економічного характеру, спрямованих на підвищення ефективності функціонування туроператора «Албен-тур».

Задачами даної кваліфікаційної роботи є:

- розгляд організаційно-правових засад провадження підприємницької діяльності у сфері туризму України;
- вивчення системи основних показників ефективності функціонування туристичних підприємств;
- оцінка ефективності функціонування туристичних фірм України за останні три роки;
- вивчення специфіки діяльності одеського туроператора «Албен-тур»;

- аналіз створення та реалізації турпродукту туроператора «Албен-тур»;
- визначення ефективності фінансово-економічної діяльності туроператора «Албен-тур»;
- оцінка конкурентної позиції туроператора «Албен-тур» для вивчення можливостей отримання додаткового доходу;
- вибір пріоритетних напрямів підвищення ефективності діяльності туроператора «Албен-тур»;
- економічне обґрунтування пропонованих заходів для підвищення ефективності туроператора «Албен-тур».

Об'єктом дослідження є процес функціонування туристичних підприємств.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних і практичних аспектів підвищення ефективності функціонування туристичних підприємств на прикладі туроператора «Албен-тур».

Для виконання даної кваліфікаційної роботи були використані такі **методи** дослідження: діалектичний метод пізнання, абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формулювання висновків), ситуаційний аналіз, метод середніх, абсолютних та відносних величин, метод порівняння, графічний, економіко-статистичний.

Інформаційну базу склали наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативно-правові документи України, матеріали наукових конференцій різних рівнів, Управління культури і туризму Одеської державної адміністрації, Державної служби статистики України, джерела мережі Інтернет, звітні дані туроператора «Албен-тур» за ряд років.

Публікації. За темою дослідження опубліковані тези доповіді:

Аналіз ефективності функціонування туристичних підприємств України в умовах сьогодення / С. С. Галасюк, Д. В. Бурдовіцина // Економічний потенціал сталого розвитку країни: сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 22-23.12.2017 р. – Львів: Львівська економічна фундація, 2018.

ВИСНОВКИ

В першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуті теоретичні основи забезпечення ефективності функціонування туристичних підприємств, зокрема: організаційно-правові засади провадження підприємницької діяльності у сфері туризму України та основні показники ефективності функціонування туристичних підприємств. Крім того, проведено дослідження ефективності функціонування туристичних фірм України згідно з офіційними статистичними даними за період 2014-2016 рр.

Другий розділ присвячений дослідженню ефективності функціонування одеського туроператора «Албен-тур». У зв'язку з цим вивчена специфіка його роботи, розглянуті основні напрями діяльності цієї туристичної фірми, представлена організаційна структура управління. Проведено аналіз діяльності туроператора «Албен-тур» в плані надання послуг за різними видами та формами туризму, зроблена оцінка ефективності його діяльності за показниками, розглянутими в першому розділі.

Вивчення діяльності туроператора «Албен-тур» дозволило зробити наступні висновки:

- «Албен-тур» є монопрофільним туроператором, який спеціалізується на організації туристичних поїздок у Болгарію і на прийомі болгарських туристів на території Одеського регіону.

- «Албен-тур» надає повний спектр туристичних послуг і здійснює свою діяльність в різних напрямках (морський пляжний туризм і зимовий гірськолижний туризм, лікувально-оздоровчий туризм на термальних курортах Болгарії, дитячий відпочинок в двох міжнародних дитячо-юнацьких центрах і таборах, діловий туризм і його різновиди, а також культурно-пізнавальні, екологічні і етнічні тури).

- Основний вид туризму, який розвинений в турфірмі «Албен-тур», - виїзний (94% туристопотока слідує у Болгарію); на в'їзній туристопотік доводиться 6%; розвитком внутрішнього туризму туроператор «Албен-тур» не займається.

– Основна мета, з якою туристи турфірми «Албен-тур» вирушають в подорожі, - «відпочинок і розваги», на яку доводиться 88% загального туристопотоку.

– За 2014-2016 рр. в «Албен-тур» зафіксовано незначне збільшення обсягу туристопотоку після кризового 2015 р.

– Відновлення об'єму туристопотоку, обслуговуваного туроператором «Албен-тур», спостерігається по всіх вікових групах туристів; основною групою туристів за віком визнано осіб, які старше 28 років (біля 83%).

– Лідером серед видів транспорту, використовуваних як болгарськими, так і українськими туристами, є автобусний транспорт (44-55% впродовж трьох років).

– На відміну від інших турфірм, що спеціалізуються на болгарському напрямі, туроператор «Албен-тур» пропонує тури з виїздом тільки з Одеси, що значно звужує рамки його діяльності і зменшує шанси популяризувати себе серед туристів і інших туристичних підприємств України.

– Туроператор «Албен-тур» співпрацює з деякими турфірмами Одеського регіону, через які можна придбати розроблені їм тури.

Дослідження фінансово-економічних показників діяльності туроператора «Албен-тур» свідчать про те, що:

– виручка від реалізації значною мірою скоротилась у 2014-2015 рр., проте за підсумками 2016 р. зафіксовано її зріст – на 16% за три роки;

– прибуток туроператора збільшився на 9,5% (або на 21,6 тис. грн);

– проте рентабельність різних видів знижується, що указує на негативну тенденцію в роботі даного туристичного підприємства.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи пропоновані основні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності функціонування туроператора «Албен-тур». У зв'язку з цим, зроблено порівняльний аналіз функціонування цього туроператора і його основних конкурентів –

туроператорів «Алмарисс» та « SeaMont», за результатами якого визначені пріоритетні напрями роботи турфірми «Албен-тур».

У кваліфікаційній роботі запропоновано туроператору «Албен-тур» приділити увагу розробці нових турів, яких зараз немає у її прямих конкурентів, - організації дитячих турів для участі в конкурсах-фестивалях, що проводяться на території морських курортів Болгарії. Розроблена програма туру «Золота мрія на Золотих Пісках» і зроблено його економічне обґрунтування. Шляхом економічних розрахунків доведено, що організація подібних турів зробить позитивний вплив на фінансово-економічні показники діяльності туроператора «Албен-тур», збільшить його доход і прибуток, забезпечивши тим самим підвищення ефективності функціонування даного туристичного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про підприємництво: Закон України (в поточній редакції) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
2. Про туризм: Закон України (в поточній редакції) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України (в поточній редакції) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.
4. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності (в поточній редакції) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1275-13>.
5. ГОСТ 28681.2-95. Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристские услуги. Общие требования. – Введ. 01.01.1997 г. – К.: Держстандарт України, 1997. – 11 с.
6. ГОСТ 28681.3-95. Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов. – Введ. 01.01.1997 г. – К.: Держстандарт України, 1997. – 14 с.
7. Алексеева А. И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебное пособие / А. И. Алексеева, Ю. В. Васильев. – М.: КНОРУС, 2007. – 426 с.
8. Анюхіна Л. О. Напрями підвищення ефективності діяльності рекреаційно-туристичних підприємств / Л. О. Анюхіна // Вісник Одеського державного екологічного університету. – 2011. – Вип. 12. – С. 56-63.
9. Арутюнова Д. В. Стратегический менеджмент: учебное пособие / Д. В. Арутюнова. – Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2010. – 122 с.
10. Бабарицька В.К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: навчальний посібник / В. К. Бабарицька, О. Ю. Малиновська. – К.: Альтерпрес, 2004. – 288 с.

11. Балашова Р. І. Розвиток методів оцінки ефективності діяльності туристичних підприємств / Р. І. Балашова // Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. – 2008. – №12. – С.99-108.
12. Балдин К. В. Управленческие решения / К. В. Балдин. – М.: Дашков и К, 2007. – 496 с.
13. Баумгартен Л. В. Стратегический менеджмент в туризме: учебное пособие / Л. В. Баумгартен. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
14. Власова М.В. Стратегічне управління діяльністю туристської фірм в умовах конкурентного середовища. – К.: Либідь. – 2006.
15. Галасюк С. С. Аналіз ефективності функціонування туристичних підприємств України в умовах сьогодення / С. С. Галасюк, Д. В. Бурдовіцина // Економічний потенціал сталого розвитку країни: сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 22-23.12.2017 р. – Львів: Львівська економічна фундація, 2018.
16. Галасюк С. С. Аналіз рівня конкурентоспроможності регіонального ринку туристичних послуг / С. С. Галасюк // Вісник Хмельницького національного університету: науковий журнал. – Хмельницький: ХмНУ, 2010. – С. 89-93.
17. Галасюк С. С. Вплив термінологічного апарату на окремі показники туристичної діяльності в Україні / С. С. Галасюк // Вісник Донецького інституту туристичного бізнесу: зб. наук. праць. – Донецьк: ДІТБ, 2009. – Вип. 13. – С. 170-176.
18. Галасюк С. С. Місце України в структурі світового туристичного ринку / С. С. Галасюк // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – Вип. 33. - С. 373-379.
19. Галасюк С. С. Проблеми розвитку туристичної діяльності в Одеському регіоні / С. С. Галасюк // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – Вип. 35. - С. 160-167.

20. Галасюк С. С. Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності: навчальний посібник / С. С. Галасюк. – Одеса: Астропринт, 2011. – 208 с.
21. Галасюк С. С. Структура туристопотоку Одеського регіону за цілями відвідування / С. С. Галасюк // Міжнародне науково-технічне співробітництво: механізми та стратегії: міжнар. наук-практ. конф., 31.03.2017 р. – Львів: Львівська економічна фундація, 2017.
22. Галасюк С. С. Сучасний стан ринку послуг туристичних підприємств України та Одеського регіону / С. С. Галасюк // Регіональна, галузева та суб'єктивна економіка України на шляху до євроінтеграції: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 19-20.04.2017 р. – Ч. 2. – Харків: ХНУБА, 2017. – С. 62-65.
23. Герасименко В. Г. Ліцензування туристичної діяльності в Україні у контексті міжнародного досвіду / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк // Журнал європейської економіки. – Том 10. – Вип 4. – Тернопіль: ТНЕУ, 2011. – С. 402-414.
24. Герасименко В. Г. Організація надання туристичних послуг: навчальний посібник / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк. – Одеса: Атлант, 2014. – 242 с.
25. Герасименко В. Г. Тенденции развития мирового туристического рынка / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк // Науковий вісник ОДЕУ. – 2007. – № 12 (49). – С. 3-14.
26. Грачева О. Ю. Организация туристического бизнеса: технология создания турпродукта: учебное пособие / О. Ю. Грачева, Ю. А. Маркова. – М.: Дашков и К, 2008. – 276 с.
27. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу: навчальний посібник / Л. П. Дядечко – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
28. Єсіпова К. Методика оцінки ефективності бізнес-процесів туристичних підприємств / К. Єсіпова // Вісник КНТЕУ. – 2012. – Вип. 2. – С. 46-58.
29. Ильина Е. Н. Туроперейтинг: организация деятельности: учебник. - 2-е изд., перераб. и доп. / Е. Н. Ильина. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 240 с.

30. Канке А. А. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учебное пособие / А. А. Канке, И. П. Кошечая. – М.: Форум, 2008. – 187 с.
31. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги – XXI, 2003. – 300 с.
32. Кудла Н. Є. Менеджмент туристичного підприємства: підручник / Н. Є. Кудла. – К.: Знання, 2012. – 343 с.
33. Кузнєцова Н. М. Регіональний вимір розвитку туристичного та готельного бізнесу: монографія / Н. М. Кузнєцова, С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Астропринт, 2010. – 256 с.
34. Мальська М. П. Економіка туризму: підручник / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 539 с.
35. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика: навчальний посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
36. Моисеева Н. К. Стратегическое управление туристской фирмой: учебник / Н. К. Моисеева. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 208 с.
37. Нездоймінов С. Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344 с.
38. Нездоймінов С. Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Астропринт, 2009. – 304 с.
39. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства: навчальний посібник / П. Р. Пуцентейло. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
40. Саак А. Э. Маркетинг в социально-культурном сервисе и туризме: учебное пособие / А. Э. Саак, Ю. А. Пшеничных. – СПб.: Питер, 2007. – 480 с.: ил.
41. Смирнов І. Г. Логістика туризму: навчальний посібник / І. Г. Смирнов. – К.: Знання, 2009. – 444 с.

42. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: підручник / Т. Г. Сокол // За заг. ред. В.Ф.Орлова. – К.: Грамота, 2006. – 260 с.
43. Гранченко Л. В. Соціально-економічна ефективність функціонування туристичних підприємств / Л. В. Гранченко, Р. І. Лопатюк // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 230-235.
44. Туризм и гостиничное хозяйство: учебное пособие. – М.: МарТ, 2007. – 352 с.
45. Туристична діяльність в Україні у 2014 р.: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 76 с.
46. Туристична діяльність в Україні у 2015 р.: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 76 с.
47. Туристична діяльність в Україні у 2016 р.: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 76 с.
48. Фестиваль «Золота мрія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://childmusicfest.com/fest/золота-мрія-болгарія>.
49. Школа І. М. та ін. Менеджмент туристичної індустрії: навчальний посібник. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 596 с.
50. Школа І. М. Розвиток туристичного бізнесу регіону: монографія / за ред. д.е.н., професора Школи І.М. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 292 с.
51. Туроператор «Алмарисс». Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.almariss.com.ua>.
52. Туроператор «SeaMont». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://seamont.com.ua>.
53. Туроператор «Албен-тур». Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.alben-tour.net.ua>.
54. Туроператор «Албен-тур». Форма № 1-туризм «Звіт про туристичну діяльність» / Документи туроператора «Албен-тур».
55. Туроператор «Албен-тур». Форма № 2 «Звіт про фінансові результати» / Документи туроператора «Албен-тур».